

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol, Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorské Listy) • MONTAG, den 20. AUGUST 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 33 • PRES S. FR. 1.00

VŽDYCKY ZBÝVÁ NĚJAKÁ NADĚJE

Oficiální údaje se různí. Devisový příslib, který opravňuje Čechoslováky k turistické cestě na západ, dostalo prý buď 11.000 nebo 16.000 šťastných vyvolených. Zadateli bylo 350.000. Souhlasili tyto údaje, pak jen — počítáme-li vyšší číslo turistů — zhruba 4,5 procenta žadatelů bylo uspokojeno. Nejvyšší nápor byl na západní Německo, Itálii, Švýcarsko, Rakousko a Francii. Třeba v Zürichu jsme potkávali osobní vozy s čs. poznávacími značkami, které se však i bez tohoto označení daly lehko identifikovat: drtivá většina měla vysoko naložené "zahradky" a mezi zavazadly vedle proviantu nechyběly ani kanistry s benzinem, dokonce i plechovky s olejem.

Ačkoliv všichni, kterým se poštěstilo vycestovat na západ, museli při nejmenším zaplatit za pasové a vízové poplatky a za valuty v průměru minimálně 15.000 Kčs, drtivá většina si nemohla dovolit z přidělených valut žít skutečně typickým turistickým životem. Mnohdy scházely liry, šilinky, marky či franky na úhradu pobytu v campincích... Pravda, bylo to zaviněno i tím, že i ze skrovného přidělu valut chtěli si turisté přivést domů něco ze zboží, kterého je u nás buď nedostatek nebo i přes vysoké ceny je to zboží nedostatkové, nebo tím, že se uskrovnili, "spláceli" i dluh za udělení výhodu: při cestě zpět nesměl chybět hodnotný dárek pro toho, kdo se největší měrou zasloužil o povolení vycestování...

Pro nás, kteří většinou již hezkých pár let dýcháme svobodný vzduch, se to vše zdá již téměř nepochopitelné. Mnozí jdou dokonce tak daleko, že to vše nazývají sice nejprůběhavějším jménem — ostudou — ale mnohdy tuto ostudu hájí na hlavu turistů, ovšemže neprávem. Ne oni, ale režim by se měl za podobné obrázky stydět. I když se většinou jednalo o prominentní osoby, kterým bylo umožněno vycestovat, vinníky ostudy je třeba hledat v byrokratických a nelidských aparátčích na nejvyšších místech.

Podařilo se nám s některými turisty i hovořit. Nebylo to lehké. Báli se, aby nenarazili na emigranta-provokatéra — který by okamžitě poslal do Prahy příslušné hlášení. Strach přímo čísel z každého věty. Se stejnými poznatky se vraceli i západní turisté z Československa. Ti informovaní hodnotí situaci úplně přesně: lidé se bojí, nejedná-

li se o nastrčené provokatéry. Období srdečnosti a přátelství je v Československu to tam. A když již byly prolomeny, když již zvítězilo přesvědčení, že z rozhovoru nehrozí žádné nebezpečí, byl to rozhovor vedený v mateřštině mezi dvěma cizinci. Zní to přehnaně, ale bohužel je tomu tak. Zatímco my třeba odsuzujeme, jak malému počtu je povoleno navštívit cizí státy, výletníci z Československa i těch 11.000 či 16.000 povolených cest hodnotí jako tání ledové bariéry ve styku s mimovýhodním blokem. A i to je pochopitelné, že většinou naše rozhovory končily sdělením čs. turistů, že teď už je vše o hodně lepší, že je k dostání to či ono, že dokonce i pomerančů je často dost, že i masa je bohatý výběr, což nás vedlo k druhému poznání. Vedle strachu si zřejmě drtivá většina Čechoslováků našla i své těšinské jablíčko: snaží se věřit tomu, že se začíná vše obracet k lepšímu. A je to zřejmě nutné k přežití. To další zjištění nebylo vysloveno, ale doslovně vyzářovalo při každém rozhovoru: téměř každý doufá, že to přežívání nebude trvat dlouho. Žije se zřejmě podle nevysloveného, ale citěného rčení: vždycky zbývá naděje...

Jeden z rozhovorů, který jsem měl, a byl to s dosti vysoko postaveným funkcionářem okresního formátu — příznávám, po požití lahvičky skotské — byl nejotřesnější. Alkohol tomuto okresnímu funkcionáři rozvázal jazyk a donutil ho s barvou ven. Summa summarum mi bylo řečeno toto: "Nic se nám nedaří. Přijímáme jedno usnesení za druhým, jedna rezoluce stíhá druhou, hovoříme a píšeme o úspěších, o tom, jak lid nás podporuje, ale sku-

Je tomu už pět let, ale stále to drásá: holé ruce obyvatel proti veteráckým tankům. Boj o rozhlás byl nedlouhý a předem ztracený. Ale statečnost Čechoslováků si provždy zaslouží úctu celého světa.

tečnost je jiná. Lidé se bojí jeden druhého. Dříve si dva bratři, nestejněho politického názoru, řekli z očí do očí, proč ten je pro tohle a ten druhý proti tomu. Dnes? Jeden před druhým se bojí přiznat barvu. Neví, jak se za týden, za měsíc změnil.

Hodně se u nás pije. Nejen v restauracích, ale i v zaměstnání, v dílnách, v kancelářích. Hodně se u nás smylí, lidé ve chvílkových sexuálních nevěrách a vzrušení hledají útěk od skutečnosti. Ale určitý náznak k lepšímu přece jen je. Třeba jen to, že

Husákova pozice je silnější než před dvěma roky. I když se dějí svinstva, za jiného šéfa by byla ještě větší. Bud'te rádi, že žijete tady. Hned bych s vámi měnil, ale nemohu. Jsem zde s manželkou a sedmnáctiletou dcerou, ale

(Pokrač. na str. 5)

O ČESKOSLOVENSKU

Svoboda v Berlíně

Na pohřbu Waltera Ulbrichta, někdejšího prvního tajemníka východoněmecké komunistické strany, se objevila také čs. delegace "na nejvyšší úrovni": prezident Ludvík Svoboda, místopředseda federální vlády Laco a čs. velvyslanec v NDR Richard Dvořák. Kromě hlavy sovětského státu Podgorného to byla jediná delegace na tak vysoké úrovni. Je nevyhnutelná ironie, že mrtvému Ulbrichtovi, který byl jedním z nejmočnějších přímluvců okupace Československa, se přijel poklonit právě nejvyšší státní představitel porobené země.

Úvěr pro Egypt

Egyptský ministr financí a zahraničního obchodu Hidázi podepsal s čs. ministrem Baráákem dlouholetou obchodní dohodu, platební a ekonomickou dohodu, jakož i protokol o hospodářské a vědeckotechnické spolupráci. Konkrétně bylo oznámeno — že Československo poskytne Egyptu úvěr ve výši 40 milionů liber na dodávky investičních celků pro rozvoj arabského průmyslu, zemědělství, dopravy a dalších odvětví.

Setkání na Krymu

Kromě kolektivní schůzky vedoucích činitelů komunistických stran moskevského bloku — kteří se nedávno sešli v Brežněvově sídle na Krymu, se na tom též poloostrově u Černého moře sešli na dvoustranných jednáních představitelé jednotlivých stran. Gustáv Husák se speciálně viděl s Brežněvem a s polským prvním tajemníkem Gierekem. Na "dovolené" tu byli i maďarský Kádár a severovietnamský Le Duan.

Ojedilné rezervace

V přírodní rezervaci v Topolčankách žije v současné době 23 zubrů. Na žamberksku zase chovají muflony a v Československu jich žije celá třetina všech, co existují na světě.

"Slovácké moře"

V takzvaném Slováckém moři na hradištském okrese mají kunovičtí rybáři největší vodní plochu k rybolovu. Loň v jezerech, které vznikly na ploše přes 150 hektarů po těžbě šterkopísku, nachytali přes deset tisíc ryb.

JAK TO BYLO S RAKOUSKÝM LETADLEM

— se stále neví. V minulém čísle jsme referovali o novém incidentu na československo-rakouských hranicích, při němž došlo ke zřícení rakouského sportovního letadla, které zabloudilo nad čs. území. Teprve po pěti dnech dovolily čs. úřady rakouské vyšetřovací komisi vstup do Československa. Komise toho však příliš už zjistit nemohla. Především jí nebylo ukázáno čs. letadlo, které se podle čs. verze po kolisi s rakouským strojem zřítilo; pilot se měl podle této verze zachránit katapultem. A stejně tak čs. strana odmítla rakouské vyšetřovací komisi hovořit s oním pilotem čs. letadla. Výsledky jsou tedy zatím velmi hubené.

Senzaci za senzací si o případu vymýšlí vídeňská komunistická Volksstimme. Nejdříve samozřejmě tvrdila, že rakouský sportovní stroj způsobil havárii čs. tryskového letounu Delphin L 29. Pak objevila, že jedno místo v letadle bylo volné a hned věděla proč: letoun měl v ČSSR přistát a vzít tam na palubu rakouského agenta. Protože — to taky zjistila Volksstimme — oba rakouští sportovní letci byli ve službách rakouské špiónáže. A pak už samozřejmě jen chyběl dodatek, že letadlo současně nad čs. územím provádělo špiónážní let. Všechny tyto nesmysly samozřejmě s denním zpožděním přebíralo Rudé právo. Je to jistě příklad internacionální pomoci a spolupráce.

ph

Soudní přelíčení

před trestním senátem probíhá v Ústí nad Labem. Obžalovaní jsou 4 mladí Čechoslováci, že chtěli unést letadlo na Západ a vzít sebou dvě nezletilé děti československých emigrantů, jež žijí v ČSSR u příbuzných.

Miliónové škody v Tatrách

Povodně na území Tatranského národního parku, největší přírodní rezervace na území ČSSR, způsobily škody za čtyři a půl miliónu korun. Více než tisíc kubíků kalamitního dřeva zanechala povodeň v lesních porostech, starých od 40 do 80 let.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ÚLEVA PRO KRAJANY?

V čs. tisku se objevilo několik článků, které se zabývají platnými předpisy o dovozu a vývozu při turistických cestách. Cituje se tu kromě jiného i ustanovení, podle něhož propouštějí pohraniční celnice zahraničním turistům, kteří přijíždějí do Československa, bez vyměření cla dárkové předměty pro příbuzné nebo známé do hodnoty 300 Kčs — podle čs. maloobchodních cen. Ovšem — pro krajany se připouští bezcelnost až do hodnoty 2000 Kčs na osobu. Důležitý je tento dodatek: "Za krajany se z hlediska celní úlevy pokládají Češi a Slováci, kteří se před lety vystěhovali a navštíví ČSSR po delší době nebo vůbec poprvé". K tomu nutno ještě přidat další ustanovení, podle něhož je nepřipustný dovoz věci bez ohledu na jejich cenu, jestliže jde 1. o množství, které neodpovídá přiměřené potřebě dovozce nebo příjemce a jeho rodiny, 2. o líh, 3. o poštovní známky a ceniny, 4. o upotřeбенé šatstvo, prádlo a obuv.

Pokud jde o vývoz, lze při odjezdu bezcelně vyvézt dárky a koupené věci opět do ceny 300 Kčs, dále věci zakoupené cizozemcem v Československu prokazatelně za směněné cizozemské platební prostředky zemí, z nichž vývoz valut (vlastní měny) není zakázán nebo podmíněn. Hodnota těchto věcí nesmí přesahovat částku, kterou návštěvník získal směnou platebních prostředků, po odečtení prokázaných pobytových výloh. Neprokáže-li výši, považuje se za přiměřenou částka 80 Kčs na den pobytu. Celnice propustí bez vývozního povolení také věci, které cizozemec zakoupil v podniku Tuzex a v obcho-

dech, poyřených prodejem za valuty. Jako doklad tu musí mít příslušné stvrzenky z těchto obchodů. K vývozu věcí, koupených za dovezené nebo směněné čs. peníze a přesahujících částku 300 Kčs, je třeba povolení příslušné celnice. To se týká i nově vyráběných krojů a výšivek. (Tady dodejme: pokud jde o staré kroje a výšivky nebo vůbec věci, k nimž je třeba povolení a schválení různých institucí — např. ochrany kulturních památek a pod. — celnice přísně vyžadují veškerá potvrzení. Stalo se, že se pašovaly do zahraničí věci kradené, např. cenný aršík, známek Modrý Merkur nebo rozřezaná vzácná plastika ze sbírek libochoveckého zámku. Na starožitnosti, nakoupené v podnicích Tuzex nebo Artia, je třeba mít opět příslušné stvrzenky z těchto obchodů, znějící na jméno turisty, který je vyváží.)

Motorová vozidla zahraničních turistů jsou propuštěna do vnitřního oběhu pouze s podmínkou zpětného vývozu. Cestující, který z jakýchkoli důvodů (havárie, onemocnění) hodlá odcestovat z ČSSR jiným dopravním prostředkem, než motorovým vozidlem, kterým přicestoval, je povinen ohlásit nejbližší celnici místo, kde se vozidlo nachází. Stejně tak je třeba ohlásit, má-li se stejným vozidlem opustit území ČSSR jiná osoba, která v něm nebyla při vjezdu. Náhradní součástky, dopravované při vstupu v přiměřeném množství a pouze k vozidlu, které vjíždí, propustí celnice bez cla, stejně jako pohonné hmoty v rezervních nádobách. U osobních automobilů však nejvíce 20 litrů. I když se to jistě netýká tu-

ristů ze Západu, ale prakticky hlavně z východního Německa, Polska a Maďarska, je třeba upozornit, že v současné době je v ČSSR zakázáno v turistickém styku vyvázet: maslo, mléčné konzervy (včetně sušeného mléka), rýži, suché plody (orechy, mandle, fíky — datle, rozinky a pod.), textil pro kojence, prádlo pletené i šité, pletené vrchní ošacení, punčochové výrobky kromě dámských punčoch (tady lze s přírážkou vyvézt 2 páry), flanely, manšestry, plyše — dětské svrchní oděvy a obuv,

DR. STRÁNSKÝ ZEMŘEL

Po uzávěrcce tohoto čísla došla nás zpráva, že v Londýně zemřel ve věku 89 let Dr. Jaroslav Stránský, dlouholetý československý ministr, který prožil druhou světovou válku i poúnorový československý řád v exilu v Anglii. Nekrolog o Jaroslavu Stránském přineseme v příštích číslech.

automobily a motocykly (včetně ojetých), pneumatiky a duše, výrobky ze zlata a rozhlasové přijímače cizí výroby. Na vývozní povolení a se 100-procentní přírážkou lze vyvézt maso, ryby, drůbež (a výrobky z nich), jižní ovoce, dovážené tabákové výrobky, příkrývky, koženou obuv, nerez příbory a nerez nádobí, nafukovací čluny a gumotextilní lehátka. Tyto zákazy a omezení se nevztahují na věci zakoupené v prodejnách Tuzex, ovšem zase jen s příslušnou fakturou tohoto podniku.

A zase na chmel!

Chmelové brigády se staly v Československu už tradicí, o mládeži na chmelu byl dokonce svého času natočen úspěšný film — muzikál. Pracovní síly v zemědělství nestačí, proto brigády. Jsou ovšem oblíbené, pro studenty to znamená příjemnou "ulejvárnu" ze školy. Chmel je československé "zelené zlato" — brigádníci dělají skoro zadarmo a stát si pak na západním trhu "mastí kapsu" valutami. Letos bude v severních Čechách pracovat však na chmelových brigádách celkem jen nějakých dvacet tisíc česáčů.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU?

ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodné místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Přečteli jsme za vás

upozornění v Rudém právu, z něhož vyplývá, že není prosté být zahraničním turistou v Husákově republice.

PŘIHLAŠOVACÍ POVINNOST CIZINCŮ

Každý cizinec je povinen hlásit svůj pobyt osobně na předepsaném tiskopise do 48 hodin po vstupu na území ČSSR u okresního oddělení pasů a víz a v okrese sídla kraje u krajského odboru pasů a víz příslušných podle

místa jeho prvního ubytování. Státní příslušník socialistického státu je povinen hlásit pobyt do 48 hodin jen v tom případě, potrvá-li tento pobyt déle než 30 dnů. Ubytovatel, tj. majitel domu, pozemku, uživatele bytu nebo každá jiná osoba, která poskytl cizinci ubytování nebo pozemek pro stanování, je povinná dbát o to, aby se cizinec přihlásil k pobytu ve stanovené lhůtě. Uvedené povinnosti vyplývají ze zákona číslo 68/1965 Sb., o pobytu cizinců na území ČSSR a vyhlášky ministerstva vnitra, kterou se vydávají podrobnější předpisy.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

PO PĚTI LETECH

Ferdinand Peroutka

V Americe vyšla objemná kniha, která posuzuje politické děje s hlediska psychiatrického. Přečetli jsme ji a utvrdili jsme se v mínění, že nejlépe je posuzovat všechno s hlediska faktického. Autor uvádí imposantní spoustu pramenů, z nichž čerpal — mimo noviny z konce srpna 1968. Přijal thesi těch na západě, kdo se rozhodl dívat se na současnou situaci pokud možno bezstarostně. Formuluje jejich i svou thesi takto: "Kennedy, jako jeho předchůdci, nepochopil, že jsou velké rozdíly mezi různými druhy komunismu, a že radikální reformní komunistická ideologie nemůže být potlačena bajonety". Rozumíme-li dobře, je tu řečeno, že prvé, že komunismu přestal být nebezpečný, poněvadž se rozdrobil na různé druhy a ztratil centrum; za druhé, že západ nemůže potlačit reformní ideologii bajonety. Avšak z tohoto obrazu je vynecháno, že sověty mohou.

Kniha byla vydána pět let po sovětské invasi Československa, a autorovi se nějak podařilo nevzít na vědomí, že jeho theorie byla vystavena zkoušce a neobstála. Československo byl klasický příklad. V této zemi, beze vši pochyby, vznikl jeden z "různých druhů" komunismu a socialismu, a v ní, také beze vši pochyby tento "různý druh" i "reformní ideologie", prý nepotlačitelná bajonety, byly potlačeny invasi, sovětskými bajonety. Ukázalo se, že "centrum" není ztraceno, nýbrž tvrdě jedná. Místo, aby se autor pokusil uvést tento fakt v soulad se svou teorií, nerušeně maluje dále své psychiatrické panorama dějin. Jak jemu vychází, po třicet let západ byl veden státníky, kteří svým společným neurotickým založením byli puzeni se nerealisticky domnívat, že sovětské Rusko je schopno expance a výboje. Po válce sovětské Rusko tím nebo oním způsobem se zmocnilo devíti zemí. Západní demokracií státníci, kteří v tom viděli plánovanou expansi a chystali se jí čelit, jsou autorem podezírání, že stojí na pokraji psychopatologického stavu. Autorova psychiatrická zvidavost se zaslavila na sovětských hranicích. Sovětské vůdce, kteří uchrácení devíti zemí osnovali a provedli, nepřišli u autora do podezření z psychopatie. Byl Lenin se svým vehementně nejužším názorem na život.

Odvážujeme se úsudku, že v citované knize je více zmatku než by mělo být mezi vzdělanými lidmi. Opustíme-li autorovu theorii, že jen neurotikové jsou schopni větší v sovětskou expansivnost, pak v československých událostech roku 1968, jak se

domníváme, může být jasné poučení pro toho, kdo je ochoten je přijmout. Poučení je takové: čím dále tím méně sověty cítí potřebu imperiálních podmínek. Roku 1948 sověty se poprvé zmocnily Československa, ale daly si ještě záležet na tom, aby to vypadalo jako výsledek samostatného vnitropolitického československého děje, v němž jedna část obyvatelstva zvítězila nad druhou, a sověty se jen zdálky dívaly. Tehdy v zastoupení sovětů oficiálně vykonala převrat československá komunistická strana, s nesmírnou ovšem a rozhodující podporou sovětů.

V té době taktika ještě byla pokládána za nutnou, aby ostatní svět se příliš nepobouřil. Za dvacet let věci v mnohých ohledech se změnily. V srpnu 1968 sověty nastoupily proti nezávislosti Československa bez taktiky, jako jeden stát proti druhému, silnější proti slabšímu. Oficiálně časopis sovětských spisovatelů k tomu citoval Bismarck: "Kdo ovládá Čechy, ovládá Evropu." Sověty prostě poručily své infanterii, svým tankům a letadlům — svým tajným agentům, aby se v noci začali hrnout nenačatým útokem do Československa. Vysvětlení je v tom, že sověty ztratily svého spolehlivého partnera z roku 1948, komunistickou stranu Československa, která zatím se vyvinula v "jiný druh" socialismu a komunismu. Invaze dokonce byla namířena zejména proti této straně a měla za hlavní cíl potrestat ji za existenci "jiného druhu", a za "reformní ideologii". Může být otázka do jaké míry sověty působilo rozpaky, že jejich podnik tentokrát byl čistě, nezakrývaně vojenský, a jako takový jasně vystaven mezinárodnímu odsouzení. Je třeba říci, že sověty necítily velké rozpaky, snad žádné. Instituce Spojených národů projevila jen nejmírnější ochotu zabývat se touto aférou, a sovětský zástupce, jistě si svou silnou pozici v tomto shromáždění, na tomto fóru prohlásil, že sověty byly o invasi požádány československou vládou. Nijak ho nepřivedlo z míry, když zástupce československé vlády ihned na to přednesl jménem téže vlády protest proti invasi. Tak se odhalilo, že sovětský reprezentant lhal.

Sovětského svazu neobyčejně vzrostla, a ten fakt sám snížil mezinárodní hodnotu pravdy. Rudá armáda chránila důstojnost sovětů, i když ony mluví nepravdu. Rostoucí sovětská armáda, loďstvo, letectvo, atomický arsenál zjednaly na diplomatických schůzkách touž zdvořilost k nepravdě jako k pravdě. Diplomatičky zvykli naslouchat s

kamennou tváří nepravdám, o nichž vědí, že jsou to nepravdy. Konec konců kdo by pro nepravdu vyhlásil válku mohutnému státu? Jestliže můžeme nahlédnout do budoucnosti, vidíme snad toto: čím více sovětská vojenská moc poroste, tím méně sověty budou se vymlouvat a předstírat; snad lež, že sověty byly k invasi vyzvány československou vládou, byl jeden z posledních ústupků, jež sověty učinily předstoupit doby; příště budou mluvit o invasi a okupaci jako o samozřejmých, nekritisovatelných výkonech své imperiální moci. Uvnitř Československa invaze způsobila sovětům více obtíží než na fóru Spojených národů. Přepadli v noci zemi, která byla celá proti nim. Co dále? Brzy shledali, že si nemohou vážit lidského materiálu, který se nabízel, že bude vládnout v zemi pod jejich záštitou. Očekávali, že v den invaze aspoň poněkud ucházející skupina Čechů a Slováků vystoupí a vyhlásí novou vládu. Nestalo se tak, bylo sovětskému vyslanci v Praze slibováno. V připravených kolaborantech byla horlivost i opatrnost zároveň. Co kdyby sovětské tanky z nějakého důvodu zase odjely, a oni zůstali sami s rozhněvaným lidem? Stále podle jejich vlastního svědectví, vracela se jim myšlenka, že by byli pověšeni. To nemohlo imponovat sovětským generálům, kteří referovali do Moskvy, že ti, kdo se nabízejí, jsou uzavřeni a nestateční kroužek bez jakékoli podpory a vážnosti v obyvatelstvu. Sovětské vedení začalo mít pocit, že ukousli sousto, které jim zůstávalo ležet v ústech, a které budou muset rozžvýkat, než je polknou. Jak je jejich zvykem, sověty žádaly, aby Dubček provedl sebekritiku, sověty když postupovaly ideově kupředu tím, že poražení a bezmocní prováděli na sobě poniženou sebekritiku. Avšak Dubček a jiní odmítli kritizovat sebe, zůstala v nich chuť kritizovat sověty. Sousto zůstávalo tvrdé v ústech. A byl jiný černý bod, patrně pro sověty nejdůležitější. Přišli — aby dělníkům nabídl dělnickou vládu, ale shledaly, že dělníci hlídali tajný 14. sjezd československé komunistické strany před sovětskými vojáky a vydávajíc prohlášení ve prospěch svobody tisku a přesvědčení.

V sovětech převládlo mínění, že je třeba pomalu přeměnit psychickou strukturu země, rozmlnit přesvědčení obyvatelstva, je-li to možno. Věci zůstávaly nerozhodnuty až do časného jara 1969. Řekl nám někdo, kdo to vše prožil: "Ne, nejkrásnější nebylo Pražské jaro, nejkrásnější byl Pražský podzim. Byli jsme opuště-

PAMĚTNÍ DESKA

V Praze došlo ve středu 1. srpna k podivuhodné události: před vysočanskou Pragovkou byla odhalena pamětní deska na počest odeslání dopisu 99 Pragováků do Sovětského svazu, rozumí se v roce 1968. Nápis hovoří o kritickém roce 1968 a o dopise, který žádal pomoc a podporu Sovětského svazu v boji proti antisocialistickým silám. Jde zcela jednoznačně o další, byť nepřilíh přeshvědčivý — pokus alespoň trochu potlačit chatrné, dnes už pět let staré tvrzení oficiální moskevské propagandy, že invaze ze srpna 1968 byla "bratrskou pomocí" na žádost z Prahy. O tvrzení, které se — jak známo — neostýchal znovu opakovat mluvčí sovětské delegace na nedávné konferenci ministrů zahraničí v Evropě. Bezostyšnost takových výroků vyvstane lépe, když si zopakujeme skutečné okolnosti z července roku 1968, kdy dopis vzniknul. Podle svědectví autora dopisu Karla Lorence i dalšího signatáře Josefa Brabence, kteří na stejné téma hovořili před rokem v pražském rozhlasu, vznikla myšlenka na podobný dopis v den mimořádné obvodní stranické konference v Praze 9, kde — jak říká Karel Lorenc — byl "likvidován soudruh Kapek, tehdejší generální ředitel ČKD." Dopis vznikl jako protest proti tomuto jednání a byl odeslán do Moskvy 18. července. Krátce na to — jak se zjišťuje v pozdější poznámce Rudého práva — nastala v závodě Praga podniková dovolená. V Moskvě v té době usilovně hledali nějaké argumenty pro nadcházející schůzku předsednictev sovětské a československé komunistické strany v Černé nad Tisou. K jejímu zahájení také sovětský rozhlas a deník Pravda dopis 99 Pragováků publikovaly. Den na to oznámili dosažitelní činitelé závodů Praga v Rudém právu, že dopis neprojednávají ani stranické, ani odborové orgány či organizace závodů, že jej podepsalo "asi sto zaměstnanců z celkového počtu 4500". "Prohlašujeme", četlo se v Rudém právu z 31. července 1968, "že jde o soukromý názor podepsaných — kteří uplatnili své demokratické právo, jež má dnes každý občan". Toto zjištění ostatně svědecky potvrdil v už citovaném rozhlasovém rozhovoru i sám autor dopisu. Prohlásil — a to by si měli všichni, kdo tímto listem zdůvodňují ozbrojený zásah varšavské Pětky proti Československu, dobře pamatovat — : "My jsme stáli osamoceni jako kůl v plotě.

ni, ale drželi jsme spolu, rozuměli jsme si, mohli jsme spoléhat jeden na druhého. To bylo krásné. V Pražském jaru bylo více zmatku."

(Dokončíme.)

Ze závodu nás vyhnali, protože jsme prý zradili republiku, Dubček, že jsme pubekovu vedení vrazili nůž do zad". Takže bylo z tohoto výroku patrné i jak na onen slavný dopis reagovali ostatní spoluzaměstnanci a vůbec naprostá většina československého lidu. Nic na té "osamocení" signatářů nezměnila ani návštěva Leonida Brežněva ve vysočanské Pragovce v květnu 1971, byť tam pateticky prohlásil, že "v srdci sovětského člověka už pouhá zmínka o závodě AUTOPRAGA je spojována s hlubokými city", a že Sovětský svaz "nikdy nezapomene a dovede ocenit odvahu a statečnost spolubojovníků". Konkrétně už nebylo oznámeno, zda, jak, kdy a co kdo za službu prokázanou "v nejvyšší nouzi" dostal. Známy je jen zájezd oněch 99 Pragováků do Sovětského svazu; ale to není odměna tak hodnotná, aby člověku stála za to, že zůstane v očích svých spolubojovníků navždycky vyřazen z kolektivů slušných lidí. — A teď tedy pamětní deska. Ani ta není významným právem nejvhodnějším. Takové pomníčky se přece stavějí spíše osobám či činům minulým, minulým a zapomenutým. Na události v roce 1968 — a hlavně v červenci a ještě víc v srpnu — však Československo hned tak nezapomene.

Sch

Všichni manifestovat

Od sovětské okupace Československa uplyne 21. srpna už pět let. Zdá se, jakoby svět zvolna zapomínal na československou tragedii, která však může potkat nejen evropské státy. Jako připomínku oněch srpnových událostí a jako výzvu k opatrnosti v jakémkoli jednání se Sověty, pořádají američtí Češi a Slováci z východu protestní automobilovou kolonu New Yorkem. Kolona vyjede v šest hodin večer, jedenadvacátého srpna od Sokolovny, 420 východní 71. ulice, projede newyorskými ulicemi a vrátí se zpět k Sokolovně, ve které se bude konat protestní schůze.

Týž den odpoledne, ve 4 hodiny, se před budovou Spojených národů koná se také symbolický protest amerických krajanů. Věříme, že se obou manifestací zúčastní co nejhojnější počet čtenářů Amerických Listů, které dávají k dispozici značné množství výtisků tohoto čísla. Jde o to, aby co nejvíce newyorčanů dostalo při manifestaci AL do rukou, aby se v obou anglicky psaných článcích mohli znovu zamyslet nad osudem okupovaného Československa. Co se jakýchkoliv dotazů týče, volejte buď naši redakci (201) 826-1998 nebo (212) RA 3-2984 (Mr. Havlik).

Praha horší nežli Moskva

Už jsme psali o případu několika západoněmeckých občanů československého původu, kteří odešli z vlasti po roce 1968 a letos se přijeli podívat domů. Byli pozavíráni, že si prý musí odsloužit trest, k němuž byli za emigraci v nepřítomnosti odsouzeni. Amnestie se týká jen těch uprchlíků, kteří se natrvalo vrátí do Československa. Ponecháme-li stranou jistou naivitu oněch deseti návštěvníků, naivitu, vyplývající z ničím neopodstatněné důvěřivosti v Husákov režim, musíme se pozastavit nad zákeřností československých úřadů. Vydaly oněm lidem klidně československá víza do jejich západoněmeckých platných pasů, s vědomím, že je posílají na Pan-krác.

Snad by se bylo lze dopátrat nějaké směrnice z Prahy — která takovému jednání svých zastupitelských úřadů schvaluje, či doporučuje, ale — směrnice, nesměrnice — toto jednání dokumentuje kvalitu, úroveň, morálku lidí — které dnešní režim zaměstnává na vyslanectvích a konzulátech jako svoje reprezentanty.

Vůbec to musí být jedinečná kategorie lidí, tíhle noví zaměstnanci ministerstva zahraničí, a ti z ministerstva vnitra se jim dokonale vyrovnají, jak uvidíme z následujícího případu.

Prof. Dr. Karel Hujer, astronom a profesor na universitě v Chattanooga Tennessee se po skoro třiceti letech roz-

hodl navštívit Československo, svoji rodnou zem. S platným vízem, vydaným čs. konzulátem ve Washingtonu, přiletěl do Prahy. Tam mu bylo pasovými úředníky sděleno, že jeho pobyt v ČSSR je nežádoucí. Profesor Hujer dostal srdeční záchvat a musel být převezen do nemocnice. Po týdenním pobytu pak i se svou manželkou opustil Československo.

Professor Hujer je člověk nepolitický. Před dvěma lety, když chtěl navštívit ČSSR, nedostal vízum. Chtěl se tam podívat cestou do Moskvy na astronomický kongres, který se konal u příležitosti čtyřstého výročí narození slavného Johanna Keplera. Na tomto kongresu měl profesor Hujer přednášku na téma "Keplerův výzkum v Praze."

Přednáška měla velký úspěch, profesor Hujer je velký vědec a sověti mu byli příjemnými hostiteli. Proč mu Češi jednou vízum zamítli a podruhé sice dali, ale pak ho — už na pražském území — zrušili? Je jediná možnost: profesor Hujer se v srpnu roku 1968 veřejně vyslovil proti okupaci Československa. V souvislosti s jeho cestou do Sovětského svazu je chování Prahy zvláště pikantní a bohužel, zcela typické pro nynější situaci, kdy veleaktivní Československo podmiňuje normalizační snahy dokonce samotné Moskvy.

Pravda nezná hranic! Zato hranice až příliš dobře.

Ani jeden gram uranu-

Karel Boček

Autor našeho článku, bývalý generální ředitel Jáchymovských dolů, žije dnes v Západním Německu jako tisíce jiných československých posrpnových emigrantů. Dovolte, abychom vám ho stručně představili. — Je mu 47 let. Každá z obou okupací pro něho znamenala kriminál. V té první měl být popraven za pomoc k útěku ruským zajatcům, v té druhé byl odsouzen na 15 let za sabotáž z nepřátelství proti socialistickému řízení, při čemž měl způsobit velké škody. Byl totiž odsouzen za pomoc v organizování stávků a výpadek výroby byl vynásoben na 83.000.000 Kčs. — Mezi oběma okupacemi vystudoval (1946-51) vysokou školu báňskou, pak byl na vojně 2 roky a zbytek pracoval v Jáchymovských dolech, z toho nejdluže v letech 60-68 jako technický ředitel na gener. ředitelství. Po odvolání generálního ředitele během pražského jara (byl to bývalý aparátčík z ÚV KSČ), byl jmenován generálním ředitelem.

Před 5 lety, ráno 21. srpna 1968, první hodiny po přepadení Československa — vstoupili horníci a technici československých uranových dolů do beznaděnné stávky proti okupaci. 8000 proti statisícům. A přesto představovali sílu, která okupantům dělala dlouhou dobu starosti. Ve více podnicích se více či méně v těchto dnech nepracovalo, uranové doly vyhlásily stávku oficiálně a setrvaly v ní až do 2. září 1968. "Ani gram uranu okupantům" — heslo uranových horníků získalo obrovské sympatie československých občanů. Lidé si přes veškerou propagandu zachovávají zdravý úsudek. Kolaboranti si dlouho nevěděli s duchem solidarity, který vyvolala stávka, rady.

Propustili organizátory vzpoury proti okupaci z práce, propuštění se setkali s demonstrativní sympatií a podporou většiny. Přes všechny sliby Husáka a senilního Svobody se prosadila Stb. Vyřešila situaci zatčením hlavních představitelů odporu, kteří odmítli se ohnout. Nyní tedy opět jsou nuceni horníci poslouchat heslo "naš uran je pro mír". Po druhé světové válce nám mnohým znělo věrohodně, dnes působí jako pěst na oko.

Souvislost srpnové stávky uranového průmyslu je širší, tehdejší koncepce uranového průmyslu se dotkla mocenské politiky sovětů, je aktuální i dnes, kdy "šarmantní pan Brežněv" objíždí svět a získává jej pro podporu výstavby, socialismu v SSSR.

Vlastní koncepce zpracování uranu — porušení tradiční družby

Uranová ložiska v Československu, to není jen Jáchymov, který je již dlouho vytěžen. Jen šachta Svornost není ještě zatopena a slouží zásobování lázní radioaktivní vodou. V Československu jsou méně známá, ale o to větší ložiska uranu. Ložisko v okolí Příbramě vydá 6-7 krát více prvku uranu, než vydal Jáchymov. Po odchodu Rusů z řídicích posic a změně koncepce průzkumu nale-

zené ložisko v severočeských křídových sedimentech v prostoru mezi Osečnou, Hamrem na jezeře, Mimoní a Čes. Lípou, obsahuje zásob jako 20 až 30 jáchymovských ložisek.

Kromě toho byla nalezena řada menších ložisek: V Zadním Chodově u Mar. Lázní, Dolní Rožínce na Českomoravské vysočině, u Sp. Nové Vsi, nebo velmi efektivní ložisko v žulách u Tachova, nazývané Vítkov 2 a řada dalších. Uran je jediná energetická surovina, které má Československo dostatek.

Je známo, že SSSR si smluvně zajistil hned po 2 svět. válce výhradní právo na odběr veškerého československého uranu. Do konce padesátých let byl prakticky pod pří-
mým řízením sovětů vytěžen Jáchymov, těžba vystupňována na maximum, a vybrána nejkvalitnější část ložiska Příbram. V té chvíli odešli sověti z řídicích funkcí, ponechali jen několik dohlížitelů ve funkcích konsulantů. Rudu a koncentráty uranu začali nadále kupovat za pevnou cenu, ovlivněnou nízkými výrobními náklady dosaženými při rabování bohatých částí příbramských žil, odkud šlo přes 60 procent těžby.

Ekonomiku uranového průmyslu se podařilo zachránit jen obrácením dosavadní skladby vývozu:

Místo vývozu převážného podílu uranu v nezpracovaných rudách byl rychle zvyšován výkon hydrometalurgických úprav a rudy zpracovány v Československu.

Aniž byla zvýšena těžba — zvýšily se téměř dvojnásobně tržby vzhledem k vyšší odbytové ceně rud zpracovaných na koncentráty.

To byl začátek tak zvaného vertikálního programu uranového průmyslu. Na jeho konci chtěl československý uranový průmysl zpracovat těžený uran na nukleární čisté materiály a jaderné palivo (s výjimkou obohacování). Chtěli jsme též, jako velký producent kooperovat při reprocessingu (znovuzpracování

vyhořelého nukleárního paliva). To už bylo pro "Ministerstvo středněho машиностроения" v Moskvě (ministerstvo atomového průmyslu) trochu mnoho. Snahu o zpracování uranových rud v Československu nazval ředitel hlavní správy tohoto ministerstva: "Eto narušajet tradicionnuju čechoslovacko-sovětskuju družbu."

Příprava výroby nukleárních materiálů bez "sovětské pomoci"

Psala se poslední léta vlády Antonína Novotného, diktátor slábnul. Když nebyly delší dobu Moskvou odpovězeny poptávky na zařízení a know-how pro výrobu nukleárně čistého uranu, obrátili jsme se do Francie a dalších západních zemí. Teprve poté, kdy jsme některá zařízení montovali, pochopili v Moskvě, že pro danou chvíli se nedá celý proces zastavit.

Rozhodnutí zpracovat uran v Československu vyvolalo vřelý souhlas a sympatie většiny na jedné straně, zuřivý odpor některých na straně druhé. Přesto, že odpůrci byli studováni, často v Moskvě, jejich argumenty byly slabé, o to silnější byly vyhrůžky.

Jaderná koncepce Československa

Československo budovalo od roku 1956 s pomocí SSSR 1. jadernou elektrárnu A-1 v Bohuněch na Slovensku (tato elektrárna byla konečně po 16 letech výstavby spuštěna a představuje tak další vzor bratrské spolupráce.) Reaktor, tak zvaný těžkovodní konvertor — měl mimo jiné sloužit pro výrobu plutonia a vyhořelé palivo hodlal odebírat SSSR. Na bázi těžkovodního konvertoru měla být dále budována čs. jaderná energetika řadou elektráren — A-2; A-3 atd. V průběhu výstavby ztratil SSSR o uvedený typ zájem. Po 12 letech výstavby 1. čs. jaderné elektrárny byl vývoj jaderných elektráren ve světě o 2 generace dále. Bylo to v roce 1968. Tenkrát se také mohla Československá komise pro atomovou energii rozhodnout logicky a požádat o nabídky na dodání jaderných elektráren Anglii, Kanadu, SSSR a porovnat je s tuzemským projektem A-2. Kritérií pro posouzení nabídek je víc, jedním z hlavních je cena 1KWh elektrické práce. Důležité pro Československo bylo využití zkušeností a kapacit průmyslu, získaných při výstavbě A-1 pro další kooperaci. Podmínkou bylo, že palivo se vyrobí v licenci v Československu.

Vyhodnocení nabídek probíhalo po sovětské okupaci. Po delším zpracování členů komise vyhrála nabídka SSSR na výstavbu elektráren typu

TUZEX zasíláme
bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE...

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 roků cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Za velmi nízkou cenu na dobu 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 377.00
NY — Brno — NY	\$ 397.00
NY — Piešťany — NY	\$ 409.00
NY — Bratislava — NY	\$ 397.00
NY — Košice — NY	\$ 417.00
NY — Poprad — NY	\$ 415.00
plus \$ 3.00 U. S. daň	

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. června 1973 do 31. srpna 1973. Podobné nízké ceny i do jiných zemí.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzného do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021

(pri 76. ulici)

Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

sovětským okupantům

Voroněž, z politicko-ekonomických důvodů, jak výslovně formulovalo zasedání.

Podmínkou bylo stále, že palivo se vyrobí v Československu — i vládě pana Štrougala to bylo jasné. Tehdejší ministr techniky Ing. Hruško, víc slíbil věc vysvětlit svému příteli Husákovi před cestou do Moskvy.

Po návratu pana Husáka z Moskvy stálo v komuniké, že SSSR dodá Československu 2 jaderné elektrárny typu Voroněž a prokáže další bratrskou pomoc tím, že bude po dobu jejich životnosti prodávat do Československa uranové palivo. Takové kšefty se hned tak nepodaří udělat. Průmyslově vyspělá země prodává surovinu a uváže se na desítky let kupovat hotový produkt z této suroviny. A poděkuje za tuto pomoc.

Sovětská koncepce

SSSR nakupoval uran i po roce 1960, kdy USA nákupy značně omezily. Důvodů bylo na sovětské straně zřejmě několik:

1. Pokračující hromadění vojenských zásob. Vojenská spotřeba v SSSR nepodléhá omezování a nemusí brát ohled na bídnou životní úroveň obyvatelstva. Může si tedy, na rozdíl od USA, dovolit odčerpávat zdroje a ukládat je do zásob mnohem velkoryseji.
2. Zachování osobních výhod skupiny sovětských byrokratů. Utajování všeho co se uranu týče, zajišťuje skupině sovětských byrokratů neobvyklé výhody a moc. Byli by proti sobě, kdyby se snažili snížit význam uranu.
3. Vytvoření další závislosti států východního bloku na SSSR.

V současné době jsou všechny státy bloku hospodářsky závislé na sovětských dodávkách ropy a železné rudy. Prosazení sovětského monopolu ve výstavbě jaderné energetiky a především ovládnutí všech surovin pro výrobu jaderných paliv bude tvořit další řetěz, na kterém bude přikováno hospodářství států bloku k SSSR. Proto také bylo tvrdě zakročeno a zabráněno, aby Československo zpracovalo vlastní uranovou rudu na jaderná paliva.

Z uvedených tří důvodů, proč SSSR trvale vykupuje uranové rudy je zřejmě ten třetí nejdůležitější.

Uranová strategie má v současné době další aspekt. SSSR vlastní veškerou těžbu uranu ve východním bloku. Pod tlakem prosadil, že všechny státy bloku budují elektrárny typu Voroněž a budou závislé na palivu z SSSR. Takto pojištěn před-

nesl "šarmantní pan Brežněv" v Bonnu nabídku:

Západoněmecké firmy mohou za dlouhodobý německý úvěr postavit na Ukrajině jaderné elektrárny. SSSR by tyto elektrárny provozoval a dodával pro ně jaderné palivo. Úvěr by pak splácel po cca 20 let dodávkami proudu. Tento návrh je téměř tak geniální, jako vynález perpeta mobile a to z více důvodů:

1. Bez jediného rublu nebo marky postavit elektrárnu.
2. Zdarma získat technickou pomoc pro dořešení nedostatků vlastní Voroněžské elektrárny, protože jde v podstatě o shodný typ —

Moskevské normalizační pokusy?

Přes neustálé vyhlašování — jak ta "normalisace" v Československu pěkně pokračuje, je režim doma stále v izolaci. Pasivita lidí je sice úspěch, ale také nepečeň — protože za jistých okolností by mohli dát najevo co si myslí — a také podle toho jednat. Sověti jsou si toho pravděpodobně vědomi víc než domácí páni a je samozřejmé, že by se jim v dnešní situaci něco takového vůbec nehodilo. To by mohlo být vysvětlení pro stále znovu se vynořující zprávy, podle nichž — dokonce bez předchozí konsultace s režimem, hledají kontakty s těmi, kteří byli po 21. srpnu 1968 odstraněni, a sondují, za jakou cenu by byli ochotni se znovu vrátit do politického života. Chtěli by tím obraz režimu v očích obyvatelstva trochu "vypulirovat".

Znovu se o tom rozepsal pařížský Le Monde. Podle jeho zpráv hovořili Sověti se Smrkovským, Černíkem, Císařem a dalšími. Nabídl jim pro počátek "nižší posty" s tím, že by postupně šli nahoru. V řadách dnes vládnoucí kasty to vyvolalo údajně překvapení. I tam se však prý počítá pro budoucnost s jistými ústupky. Husák měl v důvěrném kruhu prozradit, že do konce roku je možné očekávat odchod některých sovětských jednotek z Československa a předseda t. zv. českých socialistů B. Kučera — jinak člověk velmi bázlivý, měl při jisté příležitosti naznačit, že režim začíná kormidlovat k jisté liberalisaci. Ne bez zajímavosti je další zpráva z Le Monde. Podle ní měl někdejší sociální demokrat a dlouholetý člen politbyra KSČ E. Erban, nyní předseda ČNR, při své nedávné soukromé cestě do jednoho západního hlavního města navázat kontakty s exilovými sociálními demokraty a sondovat u nich — údajně prozatím nic víc — jejich názory na nynější československou politiku. Zvláště v tom-

který se dnes na západě převážně staví.

3. Vlastní, méně dokonalý výrobek vnutit satelitům, za kratší úvěr a ještě je udržet v hospodářské závislosti.
4. Zhodnotit uran ležící ladem a jako vedlejší produkt získat plutonium pro výrobu bomb, eventuálně rychlých reaktorů.
5. Přijetím dlouhodobých úvěrů zvýšit inflační tendence v západních zemích.
6. Mít energetiku a tím hospodářský potenciál záp. Evropy na vypínači ovládaném z Moskvy.

Snad se najde příležitost, aby se odpovědní politici na západě zamysleli nad souvislostmi.

to bodě se nám zdá článek Le Monde poněkud přehnaný. Vyvolává spíš podezření, že jde o zprávy, které Praha záměrně šíří, aby o sobě v zahraničí vyvolala příznivější dojem než je ten, který si získala dosud svou praxí: procesy s opozičníky, ostrým kursem na kulturní frontě, čistkami v nejrušnějších institucích a úřadech atd. Je nutné vyčkat, co bude dál. Těžko však lze předpokládat, že by některý z těch — kteří byli po 21. srpnu 1968 likvidováni, byl ochoten pomáhat rehabilitovat současný režim. Odmítli provést sebekritiku, protože si byli vědomi toho, že by tím ztratili svoji tvář. Není tedy jasné, proč by to měli učinit dnes. Předpokladem změny jejich postoje by nepochybně muselo být propuštění těch, kteří byli pro svoji opoziční činnost uvězněni a proti kterým je dále dodnes v běhu trestní řízení, odvolání tvrzení, že v Československu šlo v r. 1968 o kontrarevoluci, a záruky, že Československo bude plnit požadavky, vznesené v Helsinkách: umožnění lidských kontaktů, výměnu informací atd. V tom směru prý — jak uvádí Le Monde v závěru — připravuje významná skupina československých vědců a umělců doma proklamaci.

ph

Jugoslávci staví Tatru

Zaměstnanci jedné bělehradské stavební firmy se budou podílet na výstavbě závodu Tatra. Kontrakt v hodnotě 960 milionů korun podepsal čs. podnik zahraničního obchodu Strojexport. Ve skutečnosti se jedná o východoevropskou zakázku, na níž poskytla úvěr moskevská investiční banka Rada vzájemné hospodářské pomoci. Zároveň bylo oznámeno, že v současné době budují zahraniční stavební organizace na území Československa celkem 130 objektů.

Vždycky zbývá . . .

(Dokončení se str. 1)

dvanáctiletý syn musel zůstat u babičky. Ani mně nevěří . . . " Neodpustil jsem si otázku, jak se na nás — emigranty, dívají doma. Samozřejmě jsem odmítl tlumočení oficiální verze, ale chtěl jsem vědět, jak o emigraci smýšlí lidé. "Jak? Se závisí. Většinou si říkají — kdybych měl tolik odvahy jako Franta ten a ten nebo Máňa ta ta, mohl jsem být z toho pekla venku." Navíc jsem se i dozvěděl, že každý, kdo dostal povolení k cestě na západ musí do 10 dnů podat podrobnou zprávu o případných stycích s emigranty, že i hodně turistů bylo vysláno s cílem, aby přinesli zprávy o činnosti emigrantských spolků a prominentních osobností, zkrátka — nic nového pod sluncem. A pak jsem mu položil poslední otázku: "A věříte stále ještě v komunistickou ideu?"

Jeho odpovědi jsem byl překvapen. "Nedivte se, ale věřím. Poznal jsem však, že se dá uskutečnit ne v komunistickém, ale jak my říkáme, v kapitalistickém zřízení. V komunistickém režimu je tolik vlkodlaků, že by všechny ty výhody hned zadávili. A i když budu mít v sobě desátou flašku, budu tvrdit pořád totéž. A jestliže chcete, aby lidem nezbyla vůbec žádná idea, žádná víra, pak přistupte na návrhy některých amerických poslanců a zrušte Svobodnou Evropu i Hlas Ameriky. Tím nahrajete do ruky našim stranickým bohům, tím na dlouhou dobu uděláte z Čechoslováků žijících na svobodě Robinsony na opuštěném ostrově. Jsem pod párou, proto vám to všechno říkám, a věřím vám, že jste ten, za koho se vydáváte. O žádném setkání s emigrantem, natož pak s novinářem, nebudu referovat." Zní to vše učesaně, ale odehrálo se to tak. A hovořil jsem i s mnoha svými vrstevníky, kteří žijí v emigraci, a kteří se také setkali s čs. turisty. Všichni si odnášeli téměř stejné poznatky. Dají se shrnout do všeobecně známých zjištění: Více než čtrnácti milionům Čechoslováků vládne několik desítek tisíc fanatiků, plnicích nejen do slova a do písmene pokyny Moskvy, ale přidávajících si ještě hodně navíc ze svého. Masa, která musí v Československu žít, se stala apatickou k dané situaci, protože zjistila, že pomoc odjinud, myšleno především ze Západu, nepříjde tak brzo a v takové podobě, jak by si přála. Tato masa si vymýšlí těšínská jablčka, aby mohla žít v "komunistickém ráji", bojí se, pasivně souhlasí, užívá si.

Kde kdo by ji za to chtěl odsoudit, ale z místa, které neodpovídá životu v československých podmínkách. A i z těch několika desítek tisíc vládnoucích zhruba polovina

nevěří tomu, co hlásá a činí. Ale snaží se, aby právě ten současný režim v Československu vydržel co nejdéle. Protože vsadil na jednoho dostihového koně, a zbývá i jim jediná šance. Bud' přežít, nebo být utracen. Takže přežívají dvě skupiny. Která se skutečně dožije svého cíle, o tom rozhodne až historie. Nás, emigranty, může a musí spojit jedno: nejen pochopení pro situaci doma, ale i pochopení celé světové politiky, která může jen krůček po krůčku, za cenu mnohých kompromisů, odříkání a klíček dosáhnout toho, aby nejen cesty Čechoslováků z Československa do zahraničí nebyly vzácností, ale aby i samotný život v Československu byl tak svobodný, jak svobodně žijeme my dnes, na Západě.

MIROSLAV FIŠERA

ČESKOSLOVENSKÉ DROBNÍČKY

O tisíc trestných činů méně zaznamenaly orgány bezpečnosti na Slovensku za první polovinu letošního roku ve srovnání se stejným obdobím loňska. • Oslavy 110. výročí Maticy slovenské začaly v Martině. • V bulharské Varně zahájil činnost československý generální konzulát. Na Slunečním pobřeží a Zlatých pískách existují také sezónní čs. konzuláty. • Krytý plavecký bazén — už druhý v tomto městě, dostala Plzeň. • Archeologický průzkum dokázal, že na březích Otavy u Modlešovic se už v době bronzové rýžovalo — zlato. • Na 40 koncertů do Japonska odcestoval Dětský pěvecký sbor. • V Bratislavě otevřeli zajímavou výstavu o životě a díle Mikuláše Koperníka. • Automaty na kávu, kakao a další nápoje dostala pro dělníky Mladoboleslavská automobilka. • Do šedesátí zemí světa putují stroje světových parametrů ze Západoevropských strojren v Třebíči. • 9.000 dárců krve mají v Karvinně. Celkem během deseti let získali od nich 60.000 odběrů. • Další šest obchodních domů přibude ve Středoslovenském kraji, ve Zvolenu, Liptovském Mikuláši, Žilině, Martině a Lučenci. • Největší sídliště na Vysočině roste u Pelhřimova, kde bylo celkem postaveno už 700 moderních panelových domů. • Skoro dvaadvacet kilometrů by byla dlouhá řada láhví, které ročně naplní nápoji podnik Nealko v Olomouci, kde měsíčně produkují deset druhů nealkoholických nápojů. •

Nový muž u OSN

President Svoboda jmenoval Ladislava Šmída mimořádným a zplnomocněným velvyslancem u generálního tajemníka Organizace Spojených národů se sídlem v New Yorku.

SPORT

V letní mezinárodní fotbalové soutěži Inter-Cup byla sehraána utkání posledního kola. Ke skupinovému vítězství z Československa přibýlo mužstvo SK Slavia Praha, které v rozhodujícím utkání v Klagenfurtu porazilo místní Austrii 1:0. Slavia Praha zvítězila vysoko nad švédským IFK Norrköping v poměru 4:0 a ve své skupině skončila na druhém místě s jednobodovou ztrátou za vítězem skupiny — FC Zürich. Slovan Bratislava hrál nerozhodně ve Štöckholmu s AIK 1:1 a AC Nitra vyhrála v Dánsku nad celkem Vejle BK 4:0. Bratislava a Nitra si vybojovaly skupinová vítězství už v předposledním kole. Československý mistr Spartak Trnava se zúčastnil ve španělské La Coruně silně obsazeného fotbalového turnaje "Teresa Herrera" za účasti evropského mistra Ajaxu Amsterodamu, Atletica Madrid a Dozy Ujpest. V prvním utkání dosáhla Trnava vynikajícího úspěchu, když porazila Ajax Amsterodam 5:3, ačkoli ještě v 63ti minutě prohrávala 3:0! Pět gólů Trnavy padlo v rozpětí posledních pětadvaceti minut. Neobyčejně vyrovnaný průběh mělo pak finale Trnava-Madrid, které v normálním čase skončilo nerozhodně 1:1. O vítězi rozhodlo až dvojnásobné prodloužení, kdy ve 137. minutě (!) Španělé střelili vítězný gól. V jiných mezinárodních utkáních Dukla Praha zvítězila v Kolíně nad Rýnem nad místní Fortunou 2:1, Baník Ostrava hrál nerozhodně ve Francii s FC Nantes 0:0 a Žilina porazila SKA Odesu 2:0.

Českoslovenští tenisté — Koďeš, Hřebec a Pála, dosáhli dalšího významného úspěchu. Ve finále B-skupiny evropského pásmu soutěže o Davisův pohár porazili družstvo Itálie 4:1, čímž se kvalifikovali do mezipásmového finále, ve kterém jim letos v listopadu bude těžkým soupeřem Austrálie.

Hokejisti bratislavského Slovanu porazili v západoněmeckém Füssenu na turnaji o Thurn-Taxisův pohár největšího kandidáta na prvenství, kompletní mužstvo Spartak Moskva 3:2. V dalším zápase turnaje Bratislava zvítězila nad švýcarským mistrem HC Chaux de Fonds 7:4. Na vítězství v turnaji stačí nyní Bratislavě i remíza v posledním zápase proti EHC Bad Tölz.

New York Cosmos — Dallas Tornado 4:3, v utkání severoamerické fotbalové ligy (NASL), ve kterém Cosmos musel zvítězit, aby se probo-

Z ČINNOSTI NAŠICH KRAJANŮ

BASNIK POUŠTĚ VYZNAMENÁN

Tisíce krajanů ze všech koutů Unie ba i z Kanady přihlíželo bohatým programům už 12. festivalu ve Wilber, Nebraska, který letos vzpomínal sté výročí založení. Tyto radostné dny oživení národního uvědomění měly ještě významnější ráz, když vládní výbor pro oslavy dvouletého prohlášení americké nezávislosti prohlásil Wilber za "Bicentennial Community" jako jeden z deseti států Unie.

A neméně významnou událostí festivalu bylo udělení vyznamenání "Řád Karla IV." českému politikovi, novináři a básníku, blízkému spolupracovníku prezidentů Masaryka a Beneše a dlouholetému šéfredaktorovi Amerických Listů, Josefu Martinkovi z Arizony. Náš básník pouště se velmi těšil na Wilber, ale zdravotní stav mu, bohužel, nedovolil přijet mezi nás osobně. Na jeho přání přijal pro něho vyznamenání Dr. Kučera.

Městečko Wilber se po dva dny slavností pestřilo barvami národního svérázu a znělo českou hudbou, zpěvem a hovorem. Lidové tance v nár. krojích předvedli děvčata a chlapci z michiganského Owosso v choreografii manželů Čechových, pěkným doplňkem programu byl i zpěv dvou mládenců z Chicaga — lanžhotanů-Gajdy a Vymyslického. V neděli promluvil guvernér Nebraska J. J. Exon. Program byl bohatý, slavnost zdařilá — a všichni se už těší na "českou Nebrasku" napřesrok.

—kuč—

PROHLÁŠENÍ

Československé národní rady americké

Dne 21. srpna t. r. uplyne pět let od sovětské invase Československa. Tehdy se celý svobodný svět pohoršil na tímto hrubým porušením československé svrchovanosti. Nevyvolaný útok Rudé armády se přičil všem zásadám spořádaného soužití nezávislých států, všem zásadám Charty Spojených národů i závazkům plynoucím z mezinárodních smluv podepsaných Sovětským svazem samým.

Po pěti letech vojenské obsazení Československa trvá. Bezprávi invase a okupace nebylo dosud odčiněno. Popření všeho práva, podupání neodvislosti, svobody a rovnosti národů ještě stává. Češi a Slováci nejsou páný ve vlastní zemi. Je to pro ně stav nesnesitelné ponižení. Pro společenství národů je to skvrna dosud nevymazaná. Pro usmíření světa je to překážka, která vylučuje vyhlídky na budoucí mír.

Vláda USA a mnoho dalších vlád se dnes snaží o zvýšení bezpečnosti a o rozmnožení spolupráce v Evropě, t. j. mezi svobodným Západem a Sovětským svazem a jeho satelity. Prvním předpokladem úspěchu tohoto úsilí je stažení všech vojenských sovětských oddílů z československého území. Dokud nebude bezprávi odčiněno, dotud nemůže dojít k normalizaci. Bez odchodu sovětských vojsk z Československa nemůže vzniknout naděje na konečný mír.

Po pět let již tuto pravdu stále opakujeme. Opakujeme ji i dnes, kdy stává možnost, aby Západ prosadil odchod sovětských vojsk z Československa.

Vás, všechny lidi dobré vůle, znovu vybízíme o tomto přemutném výročí: Naléhejte, aby naše americká vláda při jednání se Sovětským svazem prosadila vyklizení sovětských vojenských oddílů z Československa.

Zemřel Adolf Hliněnský

Z Evropy jsme dostali smutnou zprávu, že ve Skienu v Norsku zemřel ve věku 67. let Adolf Hliněnský, bratr bývalého šéfredaktora Světa práce, vzorný československý politický pracovník. Přežívá ho manželka Marie, dvě dcery a nezletilý syn. Rodině Hliněnských vyslovujeme hlubokou soustrast.

AL

Srdečně blahopřejeme!

Dvojice známých krajaňských pracovníků, manželé Havlíkovi, oslavili v rodinném kruhu krásné výročí — svou zlatou svatbu. Jubilatům přejeme všechno nejlepší, voláme: "živíjo!" a těšíme se, že na tomto místě budeme moci zaznamenat i jejich diamantovou svatbu.

joval do závěrečných bojů o titul mistra NASL. Cosmos už vedl 4:1, když v dramatickém závěru Dallas postupně snížil na 4:3 se dvěma 11metrovými pokutovými kopy. Přihlíželo 7,250 diváků. Do závěrečných bojů postoupil vítěz severní skupiny Toronto, východní Filadelfie, jižní Dallas a NY Cosmos, který získal nejvíc bodů ze všech

mužstev, jež skončily na druhém místě. V semifinále obhájce titulu — NY Cosmos hrál ve středu večer (po naší úzavěrci) v Dallasu. Tuto sobotu, 18. srpna, v 7:30 hod. večer sehraje NY Cosmos na Hofstra stadionu, L. I., mezinárodní utkání proti vítězi Sovětského poháru — Torpedu Moskva.

—pza—

ZA FRANTIŠKEM ZVĚŘINOU

Autor, redaktor a překladatel František Zvěřina přijel do emigrace vlastně jen umřít. Zdaleka nebyl starý — bylo mu třiapadesát let — a zdaleka nebyl bez plánů. Ještě v nemocnici psal, četl a překládal.

Byl vždycky dítě. Svou práci miloval a rozuměl ji jako málokdo. Od roku 1947 byl redaktorem nakladatelství Vyšehrad, potom Našeho vojska a od roku 1966 byl překladatelem "na volné noze". Nepřekládal namátkou — knihy si pečlivě vybíral; měl blízký vztah k výtvarnému umění, zejména k francouzským impresionistům. Snad právě proto měly jeho překlady velký úspěch, většina vyšla v reedicích. Odešel v něm vzácný člověk, vzdělaný, dobrý. Snad by měl radost, kdyby věděl, že nekrolog o něm končíme jeho citátem zrt k otázce židovského umění v Čechách:

"Umělec se rodí, sám se umělcem neudělal, on ke svému povolání jenom něco přidal: řadu probdělých nocí, něco zimy, něco slz, což je víno tlačené lisem samoty. Nemusí mu nikdo závidět, neboť také nese svůj kříž, a nemusí ho nikdo litovat, neboť je štasten..."

Pozůstalé manželce Františka Zvěřiny, Nadě, a dětem Robertovi a Markétě vyslovujeme úpřimnou soustrast. AL

Evropský zpravodaj

SVÝCARSKO: Podle statistiky švýcarského Bundesratu byl od r. 1968 poskytnut azyl 14.800 osobám z Československa. Většina se zdržuje na území Švýcarska, zhruba asi 600 osob odcestovalo později do zámoří či jiného státu.

HOLANDSKO: V městě Naarden je Komenského muzeum. Podle sdělení našich holandských čtenářů je situace muzea kritická. Na údržbu dostává podporu od města, která se řídí podle počtu návštěvníků. Zájem o převzetí má čs. ambasáda v Den Haagu, ovšem za cenu, že přístup bude povolen jen "vybraným" osobám. Aby si muzeum i nadále mohlo zachovat nezávislost, potřebuje podporu krajanů žijících v zahraničí. Případné dary pro "Stichting Comenius Museum" zasílejte na Raiffeisenbank te Naarden.

RAKOUSKO: Po letních prázdninách začnou opět cvičební hodiny v jednotách Orel. Ve Vídni II. se cvičí ve škole Blumengasse vždy ve čtvrtek od 19 do 21., ve Vídni XV. každé úterý od 18 do 19,30 děti a žactvo a od 19,30 do 21 hod. dorost a dospělí ve škole Zinkgasse 12-14. • Ústředí Jednoty sv. Metoděje pořádá ve dnech 24. srpna až 1. září zájezd vlakem na tradiční, letos jubilejní, pout' do Říma. Přihlášky přijímá P. Dominik, Rennweg 63, Vídeň III. • Sekretariát čs. lidového sdružení ve Vídni XV., Pelzgasse 17/1 má úřední hodiny a půjčování knih vždy ve čtvrtek od 19 do 20 hod. Knihy půjčuje také Jednota Orel Vídeň X. každé 1. a 3. pondělí v měsíci na Puchsbauergasse 39a.

NĚMECKO: Od 28. července vstoupil v platnost nový zákon pro řidiče. Nejvyšší možné promile alkoholu je 0,8. Při přestoupení je nutno počítat s pokutami až do výšky 5.000 DM. Předpokládá se, že při prvním porušení do výše 1,2 bude činit pokuta 500 DM a odebrání řidičského průkazu na čtyři týdny, při třetím již 3.000 DM a zabavení průkazu na 3 měsíce. • Čtenář J. K. z Mnichova nás upozornil na nové opatření německých bank. Kdo má Gehaltskonto a bude si vybírat částky do mínusu, musí počítat s úroky od 13 do 15 procent. Také u tzv. Kleinkredite se sazby zvyšují na 15 procent. Mnoho bank však odmítá poskytovat kredity novým osobám.

SMŮTNÉ VZPOMÍNÁNÍ

Letošního června uplynulo 55 let od tragické události čs. legií v Itálii. Za poslední rakouské ofensivy v červnu 1918 na řece Piavě bylo zrádně umožněno rakouským útočným trupům zmocnit se dvaceti členů výzvědných hlídek opuštených jejich veliteli, býv. rakouskými důstojníky, nyní v čs. legiích. Byli oběšeni poblíž obce Conegliano. 13 dalších příslušníků 3. batalionu 31. čsl. italských legionářů bylo oběšeno na jiném místě. Český 88. pěší pluk byl nucen účastnit se popravy pro postrach, co vojáky čeká, napadne-li některého přeběhnout k legiím. V knihách o události pojednávajících se říká, že napolo vycvičený batalián byl poslán generálem Grazianim jako posila výzvědným hlídkám československým na řece Piavě, ale byl bezstarostným velitelstvím vržen do neznámých zákopů, a než měl časů se s prostředím obeznámit, byl Rakušany dopaden a ztratil neobyčejně mnoho obětí.

Jindřich Růžička

Provolání Čechů a Slováků k 21. srpnu 1973

Před pěti lety armády Varšavského paktu, nepozvané právoplatnou československou vládou, parlamentem ani jiným odpovědným zákonným orgánem, okupovaly Československo. Proti všem mezinárodně uznávaným zákonům porušily principy suverenity, nezávislosti a nevměšování se do vnitřních záležitostí suverénního státu.

Stín této agrese padá ještě dnes, po pěti letech, na mezinárodní jednání o budoucnosti Evropy. Sovětský svaz, mocnost, jenž připravila a vedla invazi do oné země v srdci Evropy, nejenom nadále odmítá uznat nelegálnost té agrese, ale učinit mezinárodní prohlášení, že podobnou vojenskou intervencí nebude nikdy opakovat. Na přípravné konferenci v Helsinkách letos v červenci odmítl představitel Sovětského sva-

zu odvolat, i jenom zcela formálně. též o takzvané omezené suverenitě.

Pokud jde o samotné Československo, nebyl tam v uplynulých pěti letech vyřešen ani jediný ze základních problémů. Právě naopak, omezování osobní svobody a občanských práv, útlak ve vědě a kultuře, odmítání zaměstnávat mnohé lidi v jejich vlastních oborech, tam nejen trvá, ale i narůstá.

My, Češi a Slováci, kteří žijeme na všech pěti světadílech, a kteří jsme různého politického přesvědčení, obracíme se s naléhavostí na světovou veřejnost, vlády a mezinárodní organizace a žádáme je, aby varující příklad Československa nebyl zapomenut obzvláště nyní, na prahu jednání o bezpečnosti a spolupráci v Evropě: ani bezpečnost ani spolupráce nemo-

hou se stát trvalými, dokud zásady sebeurčení, svobody, lidských a občanských práv nebudou uplatněny ve všech zemích bez výjimky. Přítomnost sovětských vojsk v Československu je popřením těchto zásad, stejně jako je jím pronásledování jeho občanů pro odlišné politické názory, jako je jím věznění lidí a pronásledování jejich rodin. Životním stylem dnešního Československa je útlak.

Naléhavě žádáme vlády států, účastníků se Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, aby trvaly při jednáních na svobodném pohybu lidí, myšlenek a informací, i na účinné dohodě, která by docílila stáhnutí sovětských ozbrojených sil z citlivé části střední Evropy, zejména z Československa. Pouze to může částečně odčinit jedenadvacátý srpen 1968.

Krajský oznamovatel

Český pension v rakouských Alpách

ZELERMOOS, 5700 Zell am See, Tel. (06542) 202046

Krajské prostředí, celoroční lyžování, výlety do okolí (Grossglockner, Salzburg, Vídeň). — Volné pokoje v červenci a srpnu — za osobu se snídaní od S. Fr. 12.—

Víte, že

BEZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

28 letý sportovní trenér velmi dobrého zajištění, dříve z Prahy, hledá dívku k vážnému seznámení. Zn. "Jen vážně-Pište do adm. t. l."

Pro další podnik,

který otevírám na podzim v městě Taillfingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kuchaře za nejlepších platových podmínek. — Byt k dispozici.

HOTEL RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský

D — 7481 Sigmaringendorf

ZAJEMCI

o prodej švýcarských hodinek ve všech státech žádáme o kontakt. Vhodný vedlejší výdělek nebo hlavní zaměstnání. Zajemci z oboru mají přednost.

SLAIS-CH-2500 Biel, Postf. 255-Switzerland.

TEMNÁ RUS ...

BEZVÝSLEDNOST PŘÍMLUV

Sovětský spisovatel Andrej Amalrik byl podruhé odsouzen na tři roky vězení v koncentračním táboře. Soud jej uznal vinným za tentýž v uvozovkách přečin, totiž za údajné pomlouvání sovětského státu už jednou — v květnu 1970. Krátce předtím, než měl trest letos v červnu vypršet, oznámily bezpečnostní orgány Amalrikovi, že bude souzen znovu. Podrobnosti druhého procesu nejsou zatím známy; pouze snad to, že do Madaganu, kde se stání mělo konat — Madagan leží na březích Ochotského moře a je vzdálen od Moskvy několik tisíc kilometrů — odletěla Amalrikova žena. Protože Amalrik po celou dobu neopustil vězení, do kterého byl před třemi roky poslán, mohl být nyní obžalován pouze z protisovětské činnosti v koncentračním táboře.

Andrej Amalrik není žádný výjimečný případ — nepatří ani mezi nejtvrději postížené vězně. Sovětské ministerstvo vnitra nakládá například s takzvanými ukrajinskými nacionalisty daleko

hůře. Od dubna loňského roku jsou v koncentračním táboře uvězněni tři ukrajinští spisovatelé Džuba, Svitličný a Sverstjuk — všichni dostali dvanáct let vězení a vyhnanství. — V Moskvě kolují pověsti o dalším zatýkání; na začátku července se z jednoho výsledku v historickém Lefortovském vězení nevrátil Garik Superfin, povoláním literární archivář, o němž se orgány KGB domnívají, že pomáhal rešeršovat ilegální dvoměsíčník Kronika Běžných Událostí, jehož poslední číslo se za stížených podmínek objevilo naposledy v listopadu loňského roku. — Superfina orgány prý konfrontovaly s Viktorem Krasinem, jiným mladým kritikem sovětských poměrů — který se prý už přiznal z takzvané protistátní činnosti a očekává proces, v němž má obvinění řadu dalších.

Proti zostřenému teroru namířenému proti intelektuální opozici v Sovětském svazu už několikrát protestoval nositel Nobelovy ceny za literaturu a prezident mezinárodního PEN klubu německý spisovatel Heinrich Böll. Na jeho obšírnou a pronikavou kritiku zveřejněnou v podobě interview pro západoněmecký levicový deník Frankfurter Rundschau zareagovala agentura TASS. Böll prý si vysloužil uznání za svá protiválečná a anti-fašistická díla i mezi čtenáři v Sovětském svazu. Se svou kritikou sovětských úřadů se však mylí, měl by psát jen o tom, s čím je obeznámen — tvrdí TASS.

Nedávno se Böll znovu k situaci v Sovětském svazu vyjádřil v západoněmecké televizi. Řekl, že není ani překvapen, ani pohoršen útokem

TASSu a dodal: kritisoval jsem sovětskou kulturní politiku silnými slovy a nečekal jsem, že to zůstane bez ozvěny.

Otevřená kritika presidenta mezinárodního PEN klubu představuje jistou změnu v jeho dosavadním smýšlení a je rozchodem s jeho názory. I když nikdy nebylo pochyb, že si Böll byl vědom neutěšené situace intelektuálů v Sovětském svazu, domníval se ještě před několika měsíci, že je třeba volit jinou taktiku; že osobní intervence na příslušných vysokých místech v Moskvě dokáže víc, než hlasité protesty mezinárodní veřejnosti. — Böll se nyní k těmto protestům sám a velmi rozhodným způsobem připojil. Stal se z něho rozčarováný člověk, neboť si uvědomil, že jeho přímluvy a služby prostředníka byly bezvýsledné.

PŘIPOMÍNEJME SRPEN 1968

Malíř a grafik Jan Kristofori, žijící dnes v Norsku, si získal v uměleckém světě již dobré jméno. Prosadil se na několika mezinárodních výstavách, především svými trojrozměrnými obrazy, vycházejícími z podstaty řecké mytologie a preambule o lidských právech. A právě tento malíř přišel v roce pátého výročí smutné sprnové okupace na myšlenku, jak připomínat širokému okruhu obyvatel Západu tuto hanebnou akci Sovětského svazu. Vypracoval návrh na samolepící obtisk (viz naše reprodukce), který si můžete objednat na adrese našeho evropského vydání: Americké Listy, Postfach 3, 8027 Zürich. Obtisk je vypracován v našich národních barvách, číslice 5 a písmena CS (autoznačka Československa) jsou v černém poli, nápadnějším porušení československé suverenity. Nálepku Vám zašleme současně se složenkou na úhradu S. Fr. 2.00 na základě objednávky s přiloženou zpáteční známkou (hodnoty dopisu).

Pokles obyvatel

Krušnohoří

Podle sdělení karlovarského oddělení Statistického úřadu klesl počet obyvatel Krušných hor po druhé světové válce skoro o pětinu. Při dosavadní tendenci bude i nadále klesat. Počítá se, že z 52.000 lidí v roce 1970 zbyde v roce 1990 jen 44.000. Důvodem je stárnutí bytového a demovního fondu (v minulých dvaceti letech se stavělo spíše na Chebsku a Sokolovsku), nedostatečná síť obchodů a málo služeb obyvatelstvu, včetně podniků veřejného stravování.

ALPSKÉ ČTENÍ

V Ticinu v italském kantonu Švýcarska na jižních svazích Alp, nepřekvapí setkání s palmami. Zvláště promenády Locarna a Lugana se jimi pyšní a dodávají oběma městečkům velmi exklusivní nádech. Když se však dáte převést parníčkem z třetího ticinského mondénního střediska Ascony pár kilometrů na jih na ostrov Brissago, jste už ve zcela jiném světě — to už je exotická krajina. Přesně vzato: ty ostrůvky jsou vlastně dva, ostrov svatého Pankráce, neboli Isola grande, a ostrov svatého Apolináře. Na tomhle menším není vlastně pranic zajímavého, jen zřícenina raně středověkého kostýla — zaroslá břevťanem. I na větším z ostrovů býval kostelík, který si tu postavili mniši kající, ale piemontští bojovníci za svobodu ho zneškodnili; když odtáhli, rozmnožili se na ostrově králíci takovou měrou, že se mu neřeklo jinak než Isola dei conigli (konilji, ostrov králíků.) Stavitele Gotthardského tunelu tu zřídili na krátký čas výrobu dynamitu.

Ale roku 1885 nadešel ostrůvku velký den. Koupila ho žena britského diplomata, baronka Antoinette de St. Léger. Byla to dáma dost excentrická a tak si také lze vysvětlit, že si umínila, že džungli na ostrůvku promění v ráj. Zřídila si v Porto Roncu vlastní přístav, odkud dala na lodích navštívit na svou pevninku čerstvou hlínu. Obstarala si semena a rostliny ze všech koutů světa. Za jejího osobního dohledu vymýtili dělníci divočinu a pod jejich rukama vyrůstala pozemnáhu v zahradu, v níž kvetly nevidané rostliny. Ale baronka měla ještě jiné nákladné koničky a roku 1927 musela svůj ostrůvek prodat. Zeměla v chudobinci ve vedlejší vsi.

Její nástupce na ostrově — německý velkoobchodník Emden, byl neméně bohatý a právě tak, mírně řečeno, potrhlý jako baronka. Dal vyhodit barončinu vilu do povětří a postavil pro sebe palác skvělých síní, ozdobených mramorovými soškami. Mramor, vzácná dřeva a jiný vybraný stavební materiál sloužily k výzdobě palácových arkád, balustrád, podloubí a schodišť. Isola grande de Brissago se stala, podobně jako za barončiny vlády střediskem nejlepší evropské společnosti. Ale i nejbohatší musí umřít a pan Emden umřel v témže roce jako baronka de Léger, jenomže ne v chudobinci. Ostrov však stejně osiřel. Chtěli ho získat pašové, propagátoři míru, zájmové skupiny, ale boj vyhrál konfederální památkový úřad, který ostrov svatého Pankráce roku 1949 získal pro věčné časy.

Profesor Dániken, který o-

strov po letech vlády peněz z pověření Památkového úřadu zase zvelebil, má dnes na ostrůvku pomník. Právem — nebot' z tohoto kousku země udělal přehlídku takřka celosvětové flóry. Eukalyptovníky se tu střídají s novozélandskými dracénami. Čínský bambus, viržinské močálové cypřiše, mexické agávy, datlové palmy z Kanárských ostrovů, ostnatá kručinka, bizarní formy několika druhů aloí, dužnaté opuncie, olivy, pinie, cedry, kastrovníky, to všechno a mnohem víc je tu uspořádáno pěkně přehledně pro oko nesčíslných návštěvníků.

Lekniny na rybníčku, čínské růže, rododendrony — bělokvoucí kaly a zvonečkovité stromky yuccy obklopují as-

tronomické hodiny se zvěrokruhem. V paláci samém se konají v rychlém sledu výstavy obrazů. Návštěvníky však okouzlí hlavně ten kousek tropů pod Alpami, jejichž zasněžené vrcholky z ostrova svatého Pankráce je možno vidět právě tak jako modré vody Lago Maggiore, v nichž brisságské ostrovy leží.

Nový předseda Lidové strany

Na mimořádném plenárním zasedání ústředního výboru Čs. strany lidové byl do funkce předsedy strany zvolen ministr české vlády a ústřední tajemník této strany Rostislav Petera.

Manifestační shromáždění v Curychu a Solothurnu

Svaz československých spolků ve Švýcarsku pořádá v úterý 21. srpna 1973 manifestační shromáždění Čechů a Slováků u příležitosti 5. výročí okupace Československa. Shromáždění se koná na Bürkliplatz (mezi Paradeplatz a jezerem). Čs. krajské spolky Masaryk a Sokol v Solothurnu pořádají společné manifestační shromáždění v pondělí 20. srpna 1973. Sraz je v 19,50 u Gewerbeschule vedle Kreuzackerbrücke, odkud ve 20,00 je společný odchod a průvod městem k St. Urs-katedrále, kde bude přečtena rezoluce Svazu čs. spolků ve Švýcarsku. (ER)

Špatný sběr ovoce

Teprve varování konzerváren, že nesplní letošní plán v kompotech a zavařeninách, upozornil na nedostatečnou organizaci ve sběru ovoce. Přes dobrou úrodu se v českých zemích splnil plán nákupu jahod pouze na 60%. Místo 3500 tun třešňového kompotu bude vyrobeno jen 2000 tun. Podobně chybí ně-

kolik set tun jahod, višní, malin a angreštu i na Slovensku, přestože stovky stromů a keřů zůstávají neočesané. Chybějí totiž česáči. Dodavatelské podniky raději nahlásí nižší úrodu v plánu (a tedy i potřebu pracovních sil), aby se vyhnuly komplikacím při případné neúrodě. A teď jim síly chybějí.

PRÁZDNINY a česká kniha v zahraničí

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sběrka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozébráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spolužákládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopracovatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00

Československý týdeník - Evropské vydání Tchechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné: S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

Vážení přátelé,

19. ledna 1973 československý týdeník Americké listy (New Yorské listy), založený v roce 1874, vydal po prvé ve své dlouhé historii evropské vydání Amerických listů. Tehdy jsme mj. v úvodním článku napsali: "Vycházíme ze skutečnosti, že převážná většina Čechů a Slováků, příslušníků posrpnové emigrace, žije dnes v evropských zemích. Považují Československo stále za svoji vlast a jeho osud a dění v něm za část svého trvalého zájmu. Ve svobodném světě je tisk opravdu sedmou velmocí. Nejen jako šířitel informací, ale také jako síla, která pomáhá usměrňovat světové dění. Evropský a americký čtenář Amerických listů je síla, která může spolupůsobit tlak. V určitém směru. Amerika a leckteré její akce bývají předmětem kritiky, také se strany evropských Čechů a Slováků. Velmi často tu působí nedostatek informací v širším slova smyslu. Budeme se ze všech sil snažit nejenom tento nedostatek odstranit, ale budeme také evropskou čtenářskou reakci zpracovávat a předkládat na nejvyšších amerických místech. Soustředíme se na společný — koordinovaný úkol: vytvářet situaci, z níž bude jasno, že je československý exil v tom hlavním jednotný: v cíli vidět svou vlast opět svobodnou, nezávislou, demokratickou."

Možná, že jste se někdy již s Americkými listy nebo s evropským vydáním AL setkali. Pak Vám chceme jen naši existenci připomenout. A pro Vás, kteří ještě Americké listy neznáte: chcete-li se přesvědčit, jak evropské vydání AL vypadá a jak plní své poslání, napište si o ukázková čísla. Třikrát po sobě dostanete náš týdeník — zdarma — sami se pak rozhodnete zda se stanete našimi čtenáři. Týdeník AL přináší aktuální komentáře, zprávy, informace i záznamy o celosvětovém dění, i o činnosti krajanů. Podle dopisů našich čtenářů jsou pro většinu z nich největším zážitkem komentáře Ferdinanda Peroutky, po K. H. Borovském a Karlu Čapkovi největšího žijícího českého novináře. Naše malá země v srdci Evropy stále je bolavým místem světa a jeho svědomí. V našem týdeníku přinášíme podrobné informace o událostech v Československu z hlediska mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které nenajdete v žádném jiném tisku. Není-li Vám osud bývalé vlasti lhostejný, staňte se čtenářem Amerických listů. Objednávku na zaslání ukázkových čísel evropského vydání Amerických listů adresujte: Americké listy, Postfach 3 — 8027 Zürich (Schweiz)

Pro stálou přihlášku budete moci později buď použít objednávací kupon, který je otiskován v každém našem čísle, stačí však i zaslání předplatného, což nahrazuje písemnou objednávku.

Předem Vám děkujeme za pozornost, kterou jste našemu dnešnímu dopisu věnovali a těšíme se, že se nad stránkami AL budeme setkávat častěji.

S přátelskými pozdravy

Vydavatelství Universum Sokol Publ.
Evropská redakce AL

Odstříhněte, vyplňte, vložte do obálky a odešlete

Zašlete mi na ukázkou nejbližší tři čísla evropského vydání Amerických listů.

Jméno

Adresa

Stát

Zašlete ukázková čísla i na tyto další adresy:

SPISY FERDINANDA PEROUTKY

Málokterá kniha ze všech těch spoust, co jich na světě vychází, se dočká druhého vydání. A u českých knih vydaných v zahraničí je něco takového vzácná výjimka. Mezi takové výjimky patří Demokratický manifest od Ferdinanda Peroutky, vycházející právě v nakladatelství Universum Sokol publ. ve druhém vydání.

Kniha, která má 168 stran, stojí 12.00 S.fr.

A máme pro vás ještě další dobrou zprávu. Brzy vyjde v nakladatelství Universum Sokol publ. další kniha Ferdinanda Peroutky, Budování státu. Tato slavná autorova práce, která vyšla poprvé ve třicátých letech v Praze u Borového, stala se vpravdě učebnicí rané historie mladé Československé republiky. V zahraničí vychází toto dílo poprvé a sice v pěti dílech, každé o cca dvou stech stranách. Všechny pět dílů bude stát 75.00 S.fr. Cena jednotlivých dílů je 18.00 S.fr. každý.

První díl je tedy v tisku a přijímáme na něj objednávky. Můžete si ovšem objednat všech pět dílů za sníženou cenu. K cenám knih je třeba připočíst poštovné!

Objednávám:

Ferdinand Peroutka,
DEMOKRATICKÝ MANIFEST, cena výtí-
sku 12.00 S.fr.

Ferdinand Peroutka,
BUDOVÁNÍ STÁTU, I. díl, cena 18.00 S.fr.
Ferdinand Peroutka,
BUDOVÁNÍ STÁTU, všech pět dílů, snížená
cena 75.00 S.fr.

Vhodné zaškrtněte

Knihy zašlete na jméno a adresu:

.....

.....

.....

Podpis:

AL, Postfach 3

8027 ZÜRICH,

SCHWEIZ